

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ І ТУРИЗМУ

Шашеро А. М.

РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ СВІТУ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з навчальної дисципліни
для студентів геолого-географічного факультету
спеціальності 242 "Туризм і рекреація"
освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр"

ОДЕСА
ОНУ

2023

УДК 338.48:332.122
ШЗ6

Укладач:

Шашеро А. М. кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Рецензенти:

Вихованець Г.В. доктор географічних наук, професор кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Коломієць К.В. кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму

*Рекомендовано до друку вченою радою
геолого-географічного факультету ОНУ імені І.І. Мечникова
Протокол № 10 від 27 червня 2023*

Шашеро А. М.

ШЗ6 Рекреаційні комплекси світу: методичні рекомендації з навчальної дисципліни для студентів геолого-географічного факультету спеціальності 242 «Туризм і рекреація» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» / А. М. Шашеро. – Одеса : Одес. нац. ун-т імені І.І. Мечникова, 2023. – 30 с.

Методичні рекомендації містять всю необхідну інформацію з курсу «Рекреаційні комплекси світу» для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» на геолого-географічному факультеті ОНУ імені І. І. Мечникова. Студенти мають змогу ознайомитись із тематикою лекційних та семінарських занять, питаннями для самоконтролю, завданнями для самостійної роботи, списком рекомендованих джерел для вивчення дисципліни.

УДК 338.48:332.122

© Шашеро А.М., 2023
©Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Розділ 1. Теоретико-методологічні принципи формування та розвитку рекреаційних комплексів	8
<i>Тема 1. Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання</i>	8
<i>Тема 2. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів</i>	9
<i>Тема 3. Рекреаційні потреби і рекреаційний попит та рекреаційно-ресурсний потенціал - основа формування рекреаційних комплексів</i>	11
<i>Тема 4. Курорти – провідний сегмент індустрії туризму</i>	14
<i>Тема 5. Зародження і розвиток курортів у світі.</i>	15
Розділ 2. Географія рекреаційних комплексів світу та України	17
<i>Тема 1. Рекреаційне районування світу й України</i>	17
<i>Тема 2. Європа - провідний рекреаційний регіон світу</i>	17
<i>Тема 3. Розвиток рекреаційних комплексів американського континенту</i>	19
<i>Тема 4. Рекреаційні комплекси країн Африки</i>	20
<i>Тема 5. Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії</i>	21
<i>Тема 6. Рекреаційні комплекси Австралії та Океанії</i>	22
<i>Тема 7. Проблеми розвитку рекреаційних комплексів країн СНД</i>	23
МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	24
<i>Питання для підсумкового контролю</i>	25
<i>Список використаної літератури</i>	28

ПЕРЕДМОВА

Курс «Рекреаційні комплекси світу» вивчає умови формування, розвитку і розміщення територіальних рекреаційних комплексів, ознайомлює здобувачів вищої освіти з системами організації діяльності населення для відновлення фізичних і духовних сил: відпочинком, оздоровленням та курортним лікуванням, туристичними мандрівками тощо.

Дисципліна «Рекреаційні комплекси світу» вивчає процеси формування та розвитку сфери суспільно-організованої праці - рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенню працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства як у світі, так і в Україні.

Забезпечення різноманітних рекреаційних потреб населення стає можливим завдяки формуванню та розвитку певної сфери суспільно організованої праці – рекреаційної галузі, що включає санаторно-курортне обслуговування, масовий відпочинок та дозвілля і туризм. Тому дисципліна "Рекреаційні комплекси світу" відображає їх суттєвість та структуру, проблеми конкуренції та атрактивності на світовому та національному рівнях, розкриває функціональну і територіальну диференціацію рекреаційних потоків.

Значну увагу приділено рекреаційному районуванню та аналізу регіональних умов і проблем розвитку рекреаційних комплексів як в світі, так і в Україні, конкурентоспроможності їх на світовому рівні та подальшому розвитку рекреаційно-туристського обміну.

Дуже важливою частиною навчального процесу у вищій школі є самостійна робота здобувачів вищої освіти. Робота з лекційним матеріалом, в результаті якої студенти формуватимуть власні точки зору на проблему, прагнення до саморозвитку та творче використання знань у майбутній професійній діяльності, є умовою успішного становлення фахівця. У всіх запропонованих національних стандартах в галузі освіти провідне місце

відводиться самостійній творчій роботі здобувача. Зараз реалізується тенденція до збільшення кількості годин, які відводяться на самостійну роботу студента. Метою методичних рекомендацій є виділення специфіки і змісту модулів по опорним темам, що дозволяє визначити рівень знань студента. Здобувачам при підготовці до заняття слід вивчити рекомендовану літературу, а також відповісти на запитання.

Показником засвоєння навчального матеріалу служить: а) опис результатів питань; б) формулювання теоретичних і практичних висновків; в) відповіді на контрольні питання.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**: здатність комплексно розв'язувати професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму та рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

а) **Загальних (ЗК)**: К03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо К04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу К05. Прагнення до збереження навколишнього середовища К06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел К07. Здатність працювати в міжнародному контексті К08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій К09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми К10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

б) **Спеціальні (фахові предметні)**: К15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності. К16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. К17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій К18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління. К19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів. К24. Здатність здійснювати

моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, вміння презентувати туристичний інформаційний матеріал. K28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці. K29. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства. K30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- знати передові концепції, методи науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації;
- знати, розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують туризмологію;
- знати як розв'язувати науково-прикладні проблеми в сфері рекреації і туризму;
- основні принципи діяльності людини при здійсненні рекреаційного процесу;

***вміти*:**

- визначати роль суспільства й природних рекреаційних ресурсів у забезпеченні рекреаційних потреб;
- формування у студентів вмінь і навичок щодо аналізу сучасного стану та ефективного й оптимального розвитку і розміщення всіх складових рекреаційних комплексів;
- засвоювати теоретичні положення щодо формування спеціалізованих рекреаційних систем різного територіального охоплення;
- визначати особливості поглиблення міжнародного територіального поділу праці в рекреаційному туристичному обслуговуванні та визначати

місце України на світовому ринку відповідних послуг.

- розуміти наукові основи та принципи туристичної діяльності підприємств;

- розуміти принципи сталого розвитку і бути здатним організовувати туристичну діяльність на всіх рівнях управління туристичною галуззю.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ

Тема 1. Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання

Лекційне заняття

Сутність і значення рекреаційної діяльності. Рекреація як сфера господарської діяльності, її місце в розвитку національних економік. Предмет вивчення дисципліни «Рекреаційні комплекси світу», її завдання та практична спрямованість. Основний категорійний апарат дисципліни: відпочинок, дозвілля, туризм, рекреант, турист, рекреаційний комплекс тощо. Становлення та основні етапи розвитку рекреації. Структура рекреаційної діяльності. Рекреанти - основний елемент рекреаційного комплексу. Динамізм та диверсифікація як головні особливості сучасної рекреації. Основні суспільні функції рекреаційної діяльності: медико-біологічна, соціокультурна, економічна, політична, екологічна. Мета та методи вивчення дисципліни «Рекреаційні комплекси світу». Закони України про організацію відпочинку населення: «Про курорти», «Про туризм», «Про природно-заповідний фонд» тощо.

Самостійна робота

1) *Семінар запитань і відповідей*: рекреація як система уявлень про діяльність людей у вільний час і простір в якому вона відбувається.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення проблеми.

2. Самотестування.

3. Підготовка до понятійного диктанту.

2) *Семінар-бесіда*: особливості надання рекреаційно-туристських послуг. Туризм, лікування і відпочинок як основні форми рекреації.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення проблеми.
2. Самотестування.

Питання для самоконтролю:

1. Рекреація як сфера господарської діяльності, її місце в розвитку національних економік.
2. Основний категорійний апарат дисципліни.

Тема 2. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів

Лекційне заняття

Міжнародний (територіальний). поділ праці як основний закон формування рекреаційних комплексів. Дія економічних законів нерівномірності розвитку, концентрації виробництва і міжнародної концентрації у виробництві рекреаційно-туристичних послуг. Закономірності розвитку рекреації та туризму як системи: територіальна диференціація та інтеграція, функціональна структура, цілісність, різноманіття, взаємодія з різними соціально-економічними системами.

Цикл як форма організації рекреаційної діяльності, види циклів та їх територіальна локалізація. Етапи та стадії формування територіальних рекреаційних комплексів. Типи рекреаційних комплексів та їх класифікації. Принципи і фактори розміщення рекреаційних комплексів (принципи соціальної спрямованості і функціональної орієнтації рекреаційних комплексів, принцип ринкових відносин, принцип керованості рекреаційного обслуговування, принцип інтенсивного природокористування та збереження екологічної рівноваги, принцип державного регулювання та правового забезпечення).

Практична робота

Рекреаційне районування світу й України: теоретичні основи рекреаційного районування, схеми туристичногорайонування.

Самостійна робота

1) **Семінар–дискусія:** теоретичні основи формування рекреаційних комплексів.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення.

2. Самотестування.

3. Підготовка до презентації та дискусії.

2) **Семінар питань і відповідей:** об'єкт, предмет, задачі, основні поняття дисципліни «Рекреаційні комплекси світу».

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення проблеми.

2. Самотестування.

3. Підготовка до понятійного диктанту.

3) **Семінар–бесіда:** класифікація рекреаційної діяльності. Особливості надання рекреаційно-туристських послуг.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення.

2. Самотестування.

3. Підготовка до понятійного диктанту.

5) **Семінар-дискусія:** фактори, які стримують розвиток рекреації і туризму взагалі та рекреаційно-туристичних комплексів зокрема.

1. Опрацювання рекомендованої літератури для обговорення.

2. Самотестування.

6) **Семінар – розгорнута бесіда:** існуючі підходи до визначення навантажень на рекреаційні території.

1. Опрацювання рекомендованої літератури для обговорення.

2. Самотестування.

Питання для самоконтролю:

1. Структура рекреаційної діяльності. Основні суспільні функції рекреаційної діяльності.
2. Рекреаційна діяльність. Види рекреаційної діяльності.
3. Рекреаційна діяльність в Україні і світі.
4. Лікувально-оздоровчий туризм у світі та в Україні: статистика та основні тенденції.
5. Закони України про організацію відпочинку населення.
6. Проблема структурування рекреаційної діяльності, її систематики і класифікації за функціональними видами і просторовими масштабами.
7. Функціональна структура рекреаційного комплексу.
8. Види рекреаційної діяльності. Спеціалізовані рекреаційні підкомплекси.

Тема 3. Рекреаційні потреби і рекреаційний попит та рекреаційно-ресурсний потенціал - основа формування рекреаційних комплексів

Лекційне заняття

Рекреаційні потреби як основа територіальної організації рекреаційної діяльності. Їх види (суспільні, групові та індивідуальні) та взаємодія. Фактори формування рекреаційних потреб. Рекреаційний попит як основний фактор формування рекреаційних комплексів. Його особливості формування залежно від соціально-економічних умов. Роль ціни як фактора, що реалізує попит на рекреаційні послуги. Взаємозв'язок рекреаційних потреб і географічних особливостей території.

Фактори, що генерують суспільні рекреаційні потреби, і фактори, що реалізують ці потреби, забезпечуючи локалізацію рекреаційних комплексів. Атрактивність. Рекреаційні ресурси, їх види (природні, природно-технічні,

історико-культурні), значення.

Основні положення рекреаційної оцінки природних рекреаційних ресурсів. Напрями оцінки природних ресурсів: медико-біологічний, психолого-естетичний, технологічний. Визначення рекреаційної ємності природних ресурсів. Проблема економічної оцінки природних рекреаційних ресурсів.

Культурно-історичні ресурси, їх класифікація. Природно-технічні комплекси. Види оцінки пізнавальної цінності ресурсів. Рекреаційний природний потенціал території та місткість рекреаційного комплексу. Особливості розміщення природних та культурних ресурсів світового значення («світове надбання людства»). Рекреаційно-ресурсний потенціал України. Проблема зростання «технічності та антропогенності» рекреаційного середовища.

Самостійна робота

1) **Семінар–бесіда:** особливості надання рекреаційно-туристських послуг. Туризм, лікування і відпочинок як основні форми рекреації.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення проблеми.

2. Самотестування.

2) **Семінар–обговорення:** рекреаційна діяльність та рекреаційно-туристичне обслуговування як складова господарського комплексу.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення.

2. Самотестування.

3. Підготовка до презентації.

3) **Семінар – розгорнута бесіда:** рекреаційні потреби, рекреаційний попит, рекреаційно-ресурсний потенціал як основи формування рекреаційних комплексів.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для

обговорення.

2. Самотестування.

3. Підготовка до презентації та бесіди.

4) **Семинар–бесіда:** формування та структура рекреаційної індустрії.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення.

2. Самотестування.

3. Підготовка до понятійного диктанту

5) **Семинар–бесіда:** класифікація рекреаційних ресурсів. Територіальна рекреаційна система (ТРС) та територіальний рекреаційний комплекс (ТРК).

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення.

2. Самотестування.

6) **Семинар запитань і відповідей:** Екологічна безпека, раціональне використання природних рекреаційних ресурсів, їх охорона.

1. Опрацювання рекомендованої літератури.

2. Самотестування.

7) **Семинар – розгорнута бесіда:** природні та антропогенні елементи, об'єкти, явища, які використовуються або можуть бути використані для задоволення рекреаційних потреб суспільства.

1. Опрацювання рекомендованої літератури для обговорення.

Питання для самоконтролю:

1. Міжгалузевий рекреаційний комплекс.

2. Рівні територіальної організації, рекреаційної діяльності.

3. Співвідношення рівнів і видів рекреаційної діяльності.

4. Рекреаційні кластери.

5. Основи формування рекреаційного середовища.

Тема 4. Курорти – провідний сегмент індустрії туризму

Лекційне заняття

Збереження та відновлення працездатності людських ресурсів як провідна проблема сучасності. Еволюція поглядів на проблему збереження і відновлення людських ресурсів: медико-демографічні, соціально-культурологічні, політико-економічні аспекти.

Значення курортів для суспільства. Курорти як провідний сегмент туристичної індустрії. Сутність курортного лікування, оздоровлення, реабілітації. Основні фактори в організації курортної справи.

Самостійна робота

1) **Семінар запитань і відповідей:** Екологічна безпека, раціональне використання природних рекреаційних ресурсів, їх охорона.

1. Опрацювання рекомендованої літератури.
2. Самотестування.

2) **Семінар запитань і відповідей:** рекреаційні послуги, оздоровчий туризм та спорт.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: різновиди рекреаційних послуг; готельна анімація; театралізовані заходи; спортивні заходи; тематичні вечори; розважально-ігрові програми; лікувальний і відпочинково-оздоровчий туризм; спортивно-оздоровчі послуги.

2. Самотестування. Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень.

3. Підготовка до понятійного диктанту.

3) **Семінар–обговорення:** основні принципи й головні аспекти рекреаційного районування.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури, картосхем рекреаційного районування за різними авторами, для обговорення.

2. Самотестування.

3. Підготовка до обговорення.

4) *Семінар–обговорення*: рекреаційне природокористування й охорона природи.

1. Опрацювання рекомендованої літератури для обговорення.

2. Самотестування.

3. Підготовка презентації.

Питання для самоконтролю:

1. Рекреаційне середовище.

2. Рекреаційні ресурси.

3. Рекреаційна діяльність.

4. Рекреаційні утворення. Таксономічні ранги рекреаційних утворень.

Тема 5: Зародження і розвиток курортів у світі

Лекційне заняття

Перші згадки про курорти в культурологічних, історичних пам'ятках. Використання лікувальних властивостей вод у Греції, Римі та інших. Міфологія та древньогрецькі трактати про роль природних факторів у оздоровленні.

Історія розвитку курортів світу. Зародження курортів у Стародавньому світі. Використання природних лікувальних факторів у період Середньовіччя. Розвиток курортної справи в Новий час. Курортна справа в Новітній час. Формування курортів у період СРСР.

Розвиток курортної справи в Україні. Характеристика сучасного курортного господарства та географія курортів України. Актуальні проблеми розвитку курортів в Україні.

Самостійна робота

1) *Семінар – розгорнута бесіда*: національний та регіональний рекреаційний комплекс; особливості рекреаційного комплексу України; перспективи розвитку.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення.
2. Самотестування.
3. Підготовка презентації.

2) *Семінар-презентація*: законодавча база з питань рекреаційної діяльності, визначення рекреаційних територій (земель), розвитку рекреаційних комплексів.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення.
2. Самотестування.
3. Підготовка презентації.

3) *Семінар – розгорнута бесіда*: національний та регіональний рекреаційний комплекс; особливості рекреаційного комплексу України; перспективи розвитку.

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення.
2. Самотестування.
3. Підготовка презентації.

Питання для самоконтролю:

1. Рекреаційні регіони України.
2. Рекреаційні ресурси України в розрізів рекреаційних регіонів.
3. Планувальна організація Кримського рекреаційного регіону.

РОЗДІЛ 2

ГЕОГРАФІЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ СВІТУ ТА УКРАЇНИ

Тема 1. Рекреаційне районування світу й України

Лекційне заняття

Сутність рекреаційного районування. Мета та його завдання. Фактори і умови формування рекреаційних районів. Характерні головні ознаки рекреаційного району. Одиниці сучасного рекреаційного районування.

Поняття про рекреаційні центри, підрайони, райони, зони, їхній розмір та значущість. Характеристика існуючого рекреаційного районування світу, регіонів, країн. Приклади рекреаційного районування України. Сучасний стан і проблеми розвитку основних рекреаційних регіонів світу: приморських, гірських, озерних, еколого-туристських тощо.

Практична робота

Рекреаційне районування світу й України: теоретичні основи рекреаційного районування, схеми туристичногорайонування.

Питання для самоконтролю:

1. Рекреаційні утворення. Таксономічні ранги рекреаційних утворень.
2. Рекреаційні регіони України.
3. Рекреаційні ресурси України в розрізів рекреаційних регіонів.

Тема 2. Європа - провідний рекреаційний регіон світу

Лекційне заняття

Фактори розвитку рекреаційного господарства в регіоні. Оцінка комплексу рекреаційних ресурсів. Особливості та етапи розвитку рекреаційного обслуговування, його сучасний стан.

Групи країн Європи за характером і рівнем рекреаційного розвитку. Найбільші національні рекреаційні системи: високорозвинених урбанізованих країн Європи. Характеристика Середземноморського, Альпійського, Північноєвропейського, Причорноморського рекреаційних регіонів. Основні їх курорти та туристичні центри.

Практична робота

Європа - провідний рекреаційний регіон світу: рекреаційні ресурси, характер рекреаційної спеціалізації, потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків, великі рекреаційні центри.

Складання рекреаційної карти Європейського регіону.

Питання для самоконтролю:

1. Суспільно-географічні чинники формування та розвитку рекреаційних комплексів Європи.
2. Географічне положення й історико-культурні пам'ятки Європи.
3. Етнонаціональний та конфесіональний склад населення Європи.
4. Інтеграційні процеси. Соціально-економічні та політичні чинники розвитку країн Європи .
5. Чинники і тенденції рекреаційного обслуговування в Європі.
6. Туристичні потоки в Європейському регіоні.
7. Територіальна організація місць відпочинку, курортів та туризму в Європі.
8. Проблеми розвитку туризму та рекреації в районах Західної Європи.
9. Рекреаційний комплекс Альпійського регіону. Етапи розвитку рекреаційного господарства Альпійських країн.

Тема 3. Розвиток рекреаційних комплексів американського континенту

Лекційне заняття

Склад регіону та його місце у світі за основними рекреаційно-туристичними показниками. Умови формування і розвитку рекреаційної індустрії, її територіальна диференціація, проблеми ресурсозбереження.

Досвід США в організації національних парків. Туристські стежини як формарекреаційного використання території.

Значення внутрішнього туризму в розвитку рекреаційних комплексів Північної Америки. Характеристика основних рекреаційних регіонів США і Канади. Основні принципи управління та розвитку галузі «дозвілля» в США.

Своєрідність рекреаційного потенціалу і його значення в економіці країн Латинської Америки. Проблеми рекреаційного освоєння Карибського регіону. Рекреація і туризм Центральноамериканського регіону. Можливості розвитку рекреаційних комплексів країн Південної Америки. Специфіка розвитку рекреаційної діяльності окремих країн (Бразилії, Мексики, Куби, Аргентини тощо).

Практична робота

Розвиток рекреаційних комплексів американського континенту: рекреаційні ресурси, характер рекреаційної спеціалізації, потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків, великі рекреаційні центри. Складання рекреаційної карти американського континенту.

Питання для самоконтролю:

1. Суспільно-географічні чинники формування та розвитку рекреаційних комплексів Америки.
2. Структура ресурсно-рекреаційного потенціалу Америки.
3. Особливості розвитку рекреаційно-туристичної індустрії Америки.
4. Рекреаційні зони США. Значення території, що охороняється для

туристсько-рекреаційного використання.

5. Територіальна диференціація рекреаційних комплексів США.

6. Структура рекреаційного потенціалу та його значення для економіки країн Латинської Америки.

7. Рівень та особливості розвитку рекреаційно-туристичного обслуговування в країнах Латинської Америки.

8. Формування районів рекреаційно-туристичного тягіння Латинської Америки. Головні курортні комплекси та центри туризму.

Тема 4. Рекреаційні комплекси країн Африки

Лекційне заняття

Особливості розвитку рекреаційного господарства в країнах Африки на сучасному етапі. Рекреаційні ресурси та соціально-економічні фактори формування та розвитку рекреаційних комплексів країн Африки. Функціональні типи домінуючих рекреаційних комплексів та їхня характеристика. Територіальна структура рекреаційно-туристичної індустрії. Аналіз розвитку рекреаційних регіонів (Північного, Східного, Західного, Південного й Острівного). Економічні проблеми рекреаційного природокористування.

Практична робота

Рекреаційні комплекси країн Африки: рекреаційні ресурси, характер рекреаційної спеціалізації, потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків, великі рекреаційні центри. Складання рекреаційної карти Африканського континенту.

Питання для самоконтролю:

1. Особливості розвитку рекреаційного господарства в країнах Африки.
2. Рекреаційні ресурси та соціально-економічні чинники формування

та розвитку рекреаційних комплексів в африканських країнах.

3. Рекреаційно-туристичні райони Африки та їх характеристика.

Тема 5. Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії

Лекційне заняття

Місце і значення регіону в розвитку рекреації і туризму світу. Нерівномірність рекреаційного розвитку країн Азії. Рекреаційно-ресурсний потенціал і соціально-економічні фактори розвитку рекреаційних комплексів. Особливості формування.

Спеціалізація і розвиток рекреаційних комплексів Азії: Південно-Західного, Південно-Східного, Центрального, Південно-азіатського регіонів. Характеристика рекреаційного комплексу окремих країн (Китаю, Індії, Індонезії, Японії тощо).

Практична робота

Специфіка формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії: рекреаційні ресурси, характер рекреаційної спеціалізації, потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків, великі рекреаційні центри.

Складання рекреаційної карти Азії.

Питання для самоконтролю:

1. Суспільно-географічні чинники формування та розвитку рекреаційних комплексів Азії.
2. Природно-ресурсний, історико-культурний та соціально-економічні фактори розвитку рекреації і туризму в Азії.
3. Негативні фактори, що гальмують розвиток туризму та рекреації в Азії.

4. Районування зарубіжної Азії з рекреаційними цілями.
5. Спеціалізація і види рекреаційних комплексів в країнах Південно-Західної Азії.
6. Особливості розвитку рекреаційно-туристського обслуговування Південно-Східної Азії.

Тема 6. Рекреаційні комплекси Австралії та Океанії

Лекційне заняття

Умови і фактори формування рекреаційних комплексів. Аналіз ресурсно-рекреаційного потенціалу. Види та рівень розвитку рекреаційно-туристського обслуговування в Австралії. Регіональна структура приїжджаючих рекреантів і туристів. Основні рекреаційні райони та центри Австралії. Спеціалізація рекреаційних комплексів Океанії.

Практична робота

Рекреаційні комплекси Австралії та Океанії: рекреаційні ресурси, характер рекреаційної спеціалізації, потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків, великі рекреаційні центри.

Складання рекреаційної карти Австралії та Океанії.

Питання для самоконтролю:

1. Ресурсно-рекреаційний потенціал і чинники розвитку туризму в Тихоокеанському регіоні. Види та рівень розвитку рекреаційних комплексів регіону.

2. Основні рекреаційні райони та центри: Австралія; Нова Зеландія; Меланезія; Мікронезія; Полінезія.

Тема 7. Проблеми розвитку рекреаційних комплексів країн СНД

Лекційне заняття

Розвиток рекреаційного будівництва у 60-80-х роках ХХ ст. і формування системи рекреаційного обслуговування. Рівень і особливості використання рекреаційного потенціалу. Сучасний стан розвитку та формування рекреаційних комплексів Росії (Півдня європейської частини СНД, Поволжя, Сибіру та Далекого Сходу), Середньоазіатських держав та Казахстану, Білорусії та Молдови. Проблеми та перспективи взаємовигідного співробітництва у сфері рекреації та туризму країн СНД.

Практична робота

Проблеми розвитку рекреаційних комплексів країн СНД: рекреаційне районування, характер спеціалізації, структура й динаміка рекреаційних потоків, рекреаційні райони та великі рекреаційні центри.

Питання для самоконтролю:

1. Рекреаційні кластери.
2. Основи формування рекреаційного середовища.
3. Рекреаційне середовище.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний та підсумковий контроль (Іспит). Усне опитування, оцінювання семінарських доповідей та виконання індивідуальних завдань, тестовий контроль.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль											Індивідуальне самостійне завдання	Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів	
														Змістовий модуль 1
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11				T12
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5				5
25					30						1-10	25	100	
Контрольна робота за змістовним модулем 1 1 - 5					Контрольна робота за змістовним модулем 2 1 - 5									

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсового (роботи), практики	для екзамену, проекту
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	дуже добре	
75-84	C	добре	
70-74	D	задовільно	
60-69	E	допустимо	
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання для підсумкового контролю:

1. Рекреація як сфера господарської діяльності, її місце в розвитку національних економік.
2. Основний категорій апарат дисципліни.
3. Структура рекреаційної діяльності. Основні суспільні функції рекреаційної діяльності.
4. Рекреаційна діяльність. Види рекреаційної діяльності.
5. Рекреаційна діяльність в Україні і світі.
6. Лікувально-оздоровчий туризм у Світі та в Україні: статистика та основні тенденції.
7. Закони України про організацію відпочинку населення.
8. Проблема структурування рекреаційної діяльності, її систематики і класифікації за функціональними видами і просторовими масштабами.
9. Функціональна структура рекреаційного комплексу.
10. Види рекреаційної діяльності. Спеціалізовані рекреаційні підкомплекси.
11. Міжгалузевий рекреаційний комплекс.
12. Рівні територіальної організації, рекреаційної діяльності.
13. Співвідношення рівнів і видів рекреаційної діяльності.
14. Рекреаційні кластери.
15. Основи формування рекреаційного середовища.
16. Рекреаційне середовище.
17. Рекреаційні ресурси.
18. Рекреаційна діяльність.
19. Рекреаційні утворення. Таксономічні ранги рекреаційних утворень.
20. Рекреаційні регіони України.
21. Рекреаційні ресурси України в розрізі рекреаційних регіонів.
22. Планувальна організація Кримського рекреаційного регіону.
23. Суспільно-географічні чинники формування та розвитку рекреаційних комплексів .Європи.

24. Географічне положення й історико-культурні пам'ятки Європи.
25. Етнонаціональний та конфесіональний склад населення Європи.
26. Інтеграційні процеси. Соціально-економічні та політичні чинники розвитку країн Європи .
27. Чинники і тенденції рекреаційного обслуговування в Європі.
28. Туристичні потоки в Європейському регіоні.
29. Територіальна організація місць відпочинку, курортів та туризму в Європі.
30. Проблеми розвитку туризму та рекреації в районах Західної Європи.
31. Рекреаційний комплекс Альпійського регіону. Етапи розвитку рекреаційного господарства альпійських Країн.
32. Суспільно-географічні чинники. формування та розвитку рекреаційних комплексів Азії.
33. Природно-ресурсний, історико-культурний та соціально-економічні фактори розвитку рекреації і туризму в Азії.
34. Негативні фактори, що гальмують розвиток туризму та рекреації в Азії.
35. Районування зарубіжної Азії з рекреаційними цілями.
36. Спеціалізація і види рекреаційних комплексів в країнах Південно-Західної Азії.
37. Особливості розвитку рекреаційно-туристського обслуговування Південно-Східної Азії.
38. Суспільно-географічні чинники формування та розвитку рекреаційних комплексів Америки.
39. Структура ресурсно-рекреаційного потенціалу Америки.
40. Особливості розвитку рекреаційно-туристичної індустрії Америки.
41. Рекреаційні зони США. Значення території, що охороняється для туристсько-рекреаційного використання.
42. Територіальна диференціація рекреаційних комплексів США.
43. Структура рекреаційного потенціалу та його значення для економіки країн Латинської Америки.

- 44.Рівень та особливості розвитку рекреаційно-туристичного обслуговування-в країнах Латинської Америки.
- 45.Формування районів рекреаційно-туристичного тяжіння Латинської Америки. Головні курортні комплекси та центри туризму.
- 46.Особливості розвитку рекреаційного господарства в країнах Африки.
- 47.Рекреаційні ресурси та соціально-економічні чинники формування та розвитку рекреаційних комплексів в африканських країнах.
- 48.Рекреаційно-туристичні райони Африки та їх характеристика.
- 49.Ресурсно-рекреаційний потенціал і чинники розвитку туризму в Тихоокеанському регіоні. Види та рівень розвитку рекреаційних комплексів регіону.
- 50.Основні рекреаційні райони та центри: Австралія; Нова Зеландія; Меланезія; Мікронезія; Полінезія.

Рекомендована література

Основна література

1.Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навч. посіб.; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013. – 202 с.

2.Клапчук В.М. Рекреалогія. Навчально-методичний посібник для самостійної та індивідуальної роботи студентів спеціальності 242 «Туризм». Івано-Франківськ: «Фоліант», 2017. 87 с.

3.Монастирський В.Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу. Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Львів: ННВК «АТБ», 2022. 200 с.

4.Організування туристичної діяльності : навч. посібник. / Кузьмін О. Є., Дубоделова А. В., Кулиняк І. Я., Малкуш Х. Ю. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. 352 с.

5.Основи рекреалогії (Економіко-екологічний та маркетинговий аспект). Навчальний посібник / Гродзинська І.О., Нездоймінов С.Г. Гусева О.В. Замкова А.В. Київ : «Центр учбової літератури». 2014. 264 с.

6.Покоłodна М.М., Полчанінова І.Л. Конспект лекцій з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)» (для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 140101 «Готельно-ресторанна справа»); Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2012. 174 с.

7.Полчанінова І.Л, Покоłodна М.М.Рекреаційні комплекси світу. Навчальний посібник . Харків:ХНУМГім. О.М. Бекетова. 2018. 107 с.

8.Рекреаційна географія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / Гурова Д.Д., Фролов М.О., Журавльова С.М., Кукліна Т.С. Сердюк О.М.. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2010. 92 с.

9.Семенов В.Ф. Управління регіональним розвитком туризму: навч. посіб. Одеса-Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2012. 340 с.

10. Чир Н.В. Рекреаційна географія : навч-метод. посіб. Мукачево : вид-во Дишкант С.Я., 2019. 156 с.

Додаткова література

1.Алоян Р. Т. Адміністративно-правове забезпечення безпеки туризму в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, 2015. 23 с.

2.Домбровська С. М., Білотіл О. М., Помаза-Пономаренко А. Л. Державне регулювання туристичної галузі України : монографія. Харків: НУЦЗУ, 2016. 196 с.

3.Шведун В.О., Мельниченко О.А. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія. Харків: Вид-во НУЦЗУ, 2017. 153 с.

4.Черниш І. В. Формування антикризової політики держави у туризмі: монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2014. 585 с.

5.Ващенко Н.П. Рекреаційні комплекси світу. Опорний конспект. Київ: КНТЕУ, 2004. 202 с.

6.Помаза-Пономаренко А.Л., Батир Ю.Г., Лопатченко І.М., Шевчук Ю.Р., Чечета К.О., Філенко Д.С. Євроінтеграція України, захист прав її громадян і розвиток туризму як стратегічні напрями державної політики. Вісник Національного університету цивільного захисту України (Серія «Державне управління»). 2020. № 2 (13).

Електронні інформаційні ресурси

1.Інтернет-ресурс Всеукраїнської громадської організації «Туристична асоціація України». URL: <http://www.tau.com.ua>.

2.Інтернет-ресурс Всеукраїнської Федерації роботодавців в сфері туризму. URL: <http://www.frtu.org.ua>.

3.Інтернет-ресурс Інституту туризму Республіки Польщі. URL: 152 <http://www.intur.com.pl>.

4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Всесвітньої туристської організації/ URL: <http://www2.unwto.org/>.
7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>
8. Офіційний сайт світової спадщини ЮНЕСКО. URL: <http://whc.unesco.org>.
9. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>.
10. Форми міжнародної торгівлі: туризм. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19236/>.